

Regionalt program
2023–2026

Socialdemokraterna i Sörmland

Sörmland för framtiden

Socialdemokraterna i Sörmland går till val på ett offensivt program för förändring. I Sörmland ska vi fortsätta vårt arbete med att vända på varenda sten för att bryta segregationen och knäcka kriminaliteten. Den som söker status i samhället eller ekonomisk vinning genom brottsliga handlingar ska veta att vårt samhälle är starkare. Den som vill bryta med droger, brott och ett destruktivt liv ska få konkret hjälp – och insatserna kring barn och ungdomar på glid ska sättas in tidigt och tydligt. Stenkastning mot ambulanser och hot mot regionens medarbetare är helt oacceptabelt och samverkan mellan regionen och polisen ska bli bättre. Tryggheten kring våra sjukhus och vårdcentraler ska stärkas.

Regionens absolut största och viktigaste verksamhet är hälso- och sjukvården. Vårt program har därför en stark tyngdpunkt på att förbättra sjukvården. Vi ska ta tillbaka den demokratiska kontrollen över välfärden. När regionen upphandlar ska man kräva schyssta villkor och följa upp kraven som ställts också genomförs i praktiken. Våra sjukhus ska fortsätta ägas och drivas i gemensam regi. Vi vill se en sammanhållen sjukvård som fokuserar på en bra arbetsmiljö för vårdpersonalen och hög kvalitet och säkerhet för patienterna. Medarbetarna är vår viktigaste resurs och regionen ska fortsätta driva en offensiv personalpolitik där möjlighet till kompetensutveckling för alla yrkeskategorier är en självklarhet.

Regionen har ett särskilt ansvar för regional utveckling. Här har Sörmland mycket bra förutsättningar genom sitt läge i expansiva Mälardalen. Samtidigt har Sörmland stora utmaningar med hög arbetslöshet och många nyanlända. Nyckeln till integration i samhället stavas arbete, där färdigheter i det svenska språket är centralt. Det åligger den enskilda individen ett stort ansvar att etablera sig. Därtill ett samhälleligt ansvar att underlätta integrationen med bland annat arbetsmarknadsinsatser, utbildning och att rätta till systemfel som kan leda till långvarigt bidragsberoende. Samtidigt ser vi att våra företag, våra kommuner och regionen har svårt att rekrytera. Regionens har här en stor roll som regionalt utvecklingsansvarig att hålla ihop arbetet med regional kompetensförsörjning. Kultur och föreningsliv har en särskilt viktig roll i främjandet av samhällsgemenskap. Framför allt vill vi säkerställa kultur för barn och unga i hela länet.

Vi ska vara en ledande region i den gröna omställningen. Världen ska gå från ett fossilstyrt marknadssamhälle till en hållbar, cirkulär ekonomi som hushållar med jordens resurser. Utvecklingen går svindlande snabbt med nya lösningar och produkter. Sörmland ska ligga i framkant och möjliggöra för framtidens teknik och framtidens jobb. Då behöver vi säkerställa investeringar i vår region. Vi ska fortsätta arbeta hårt för att utveckla regionens egen verksamhet hållbart och i takt med omvärlden – tillsammans med näringsliv, kommuner, organisationer och medborgare, genom en klassmedveten och folkligt förankrad miljö- och klimatpolitik.

Innehållsförteckning

Sörmland för framtiden.....	2
En vård för framtiden.....	4
En vård du kan lita på	5
En tillgänglig vård	5
En trygg vård.....	5
En jämlik vård	5
Jämställdhet	6
HBQ+	6
En sammanhållen vård för barn och unga.....	6
En sammanhållen vård för äldre.....	7
En sammanhållen vård för personer med funktionsnedsättning	7
Vi Socialdemokrater vill	7
En vård i utveckling	9
Förebyggande arbete	9
Kompetensförsörjning/arbetsmiljö/ledarskap i Region Sörmland	10
Digitalisering	10
Beredskap och robusthet	11
Vi Socialdemokrater vill	11
En vård som finns nära dig.....	13
Våra vårdcentraler.....	13
Våra sjukhus	13
E-hälsa	14
Samverkan ger närhet	14
Vi Socialdemokrater vill	14
Ett Sörmland som växer och utvecklas.....	15
En hållbar region	15
Vi Socialdemokrater vill	16
Sörmland i arbete.....	18
Infrastruktur och kollektivtrafik	19
Vi Socialdemokrater vill	20
Utbildning och kompetensförsörjning	21
Vi Socialdemokrater vill	21
Näringsliv och turism	22
Vi Socialdemokrater vill	22
Schyssta villkor vid upphandling	24
Vi Socialdemokrater vill	24
Kulturen som frigörande kraft	25
Vi Socialdemokrater vill	25

En vård för framtiden

En jämlik hälso- och sjukvård, där den som har störst behov får vård först, är en av grundstenarna i det socialdemokratiska välfärdssamhället. Samtidigt är vår linje att hälso- och sjukvården ska dimensioneras och organiseras så att alla som har behov av vård kan få den snabbt och med hög kvalitet. För Socialdemokraterna är det en självklarhet att vare sig storleken på plånboken, tillgången på en privat sjukvårdsförsäkring eller kön eller bakgrund ska bestämma om du ska få vård, vilken sjukvård som erbjuds, hur snabbt du kan få den eller vilken kvalitet på vården du får.

Vi kan emellertid se att vården fortfarande är ojämlig. Det tar sig flera uttryck. Medellivslängden är kortare och folkhälsan är sämre i vissa grupper och i vissa områden, jämfört med andra. Vi kan se att det är skillnad i vården beroende på om du är man eller kvinna. Vi kan se att den med högre utbildning har bättre tillgänglighet till vård än den med kortare utbildning. Alltför många får också vänta för länge på den vård och behandling man behöver.

Det är viktigt att vi tar tillbaka den demokratiska kontrollen över välfärden. För oss är det en självklarhet att vi gemensamt politiskt ska styra resurser och inriktning, inte marknaden. Olika typer av vårdvalssystem berövar sjukhusen på viktig kompetens eller tvingar patienten att söka vård hos flera olika vårdgivare trots att det inte är motiverat av medicinska skäl. Därför är vi emot vårdvalssystem och vi kommer inte medverka till att det införs. Privata vårdgivare med offentlig finansiering ska också ha samma krav och skyldigheter som det offentliga att ta emot personal under utbildning och det ska inte vara möjligt att kombinera privata försäkringar med offentlig finansiering.

Vi socialdemokrater går till val på tre prioriterade områdena för att få en ännu bättre och ännu mer tillgänglig hälso- och sjukvård. Det handlar om:

- En vård du kan lita på
- En vård i utveckling
- En vård som finns nära dig

En vård du kan lita på

Alla sörmlänningar ska känna sig trygga med att få en vård som möter den enskildes behov. Vården ska vara anpassad utifrån människors förutsättningar och möjligheter att tillgodogöra sig den. Därför är det för oss Socialdemokrater en självklarhet att hälso- och sjukvården ska vara personcentrerad, där olika specialiteter samverkar för att lösa individens behov.

Trots coronapandemins enorma påfrestningar har Region Sörmland till stor del klarat av att ge sörmlänningarna den vård de behöver. Samtidigt har pandemin gett kunskap och erfarenheter som regionens verksamheter kan fortsätta bygga på. Under den kommande mandatperioden kommer vi socialdemokrater att prioritera att stärka tillgängligheten till hälso- och sjukvården samt beredskapen för framtida pandemier och andra kriser.

En tillgänglig vård

Hur tillgängligheten i vården ser ut skiljer sig mellan olika delar av landet och även inom vår region. Därför behöver varje arbete med tillgänglighet innebära att man studerar och åtgärdar de enskilda vårdförlopp där det finns problem. Oftast är det inte en ekonomisk fråga utan en fråga om hur organisationen lyckas med att rekrytera medarbetare till verksamheten. Ibland kan det även handla om att själva processerna behöver bli mer effektiva. En del i att effektivisera processer och personcentrera vården är att hålla en god och sammanhållen koordinering över vårdens olika delar, samt att säkerställa att dessa kommunicerar med varandra. Därför ska 1177 bedrivas i gemensam regi för att bättre jobba tillsammans med att övriga vården. Vi undviker därmed också att kommersiella intressen, snarare än patientens, påverkar de råd och upplysningar som ges.

En trygg vård

När man söker vård ska man känna sig trygg med att den vård man får bygger på kunskap och evidens och beprövad erfarenhet. Det gör att vi behöver motverka kommersialisering och marknadsstyrning av vården. Alla som söker vård i Sörmland ska känna sig trygga med att den håller hög kvalitet. Nyköpings Lasarett, Kullbergsska sjukhuset och Mälarsjukhuset ska prioriteras högt och vara naturliga hörnstenar i vården i vårt län.

Sörmland växer och vi blir fler. Detta ställer krav på att ambulanssjukvården har de resurser ambulanssjukvården behöver för att möta sörmlänningens behov av akuta insatser. Därför behöver vi förstärka ambulanssjukvården på olika sätt.

Sörmlänningarna ska heller inte tvingas söka privata vårdgivare för att inte regionen har möjlighet att ge dem vård. Alla ska också ha en fast vårdkontakt på vårdcentralen som känner ens sjukdomsbild. För att man ska känna sig trygg och få rätt behandling är bemötandet av hälso- och sjukvårdens medarbetare av yttersta vikt. Det är också viktigt att man som patient förstår vad vårdpersonalen säger.

En jämlik vård

Vården som hälso- och sjukvården erbjuder ska vara jämlik och ges utifrån behov. Den är inte beroende av plånbokens storlek, kön, etnicitet, utbildning, funktionsnedsättning eller sexuell läggning. Hälso- och sjukvården behöver hitta nya sätt att nå grupper som inte söker sig självmant

till vården trots att det är personer som har vårdbehov. Ett särskilt arbete med att förstärka den uppsökande vården ska därför påbörjas. Det är även viktigt att beakta att hudåkommor kan variera beroende på hudtyp. För oss socialdemokrater är det en självklarhet att tänderna är en del av kroppen och vår egen tandvård, Folktandvården ska fortsätta utvecklas och erbjuda bra tandvård till rimliga priser.

Jämställdhet

Ett jämställt samhälle är ett tryggare samhälle. Oavsett om du är man eller kvinna, flicka eller pojke får vi ett starkare samhälle om vi står upp för allas lika värde. Jämställdhet handlar i grund och botten om att kvinnor och män ska ha samma makt att forma sina egna liv. Vi ska fortsätta att minska de obefogade löneskillnaderna mellan kvinnor och män. Vi ska ha ett ökat fokus på kvinnodominerade yrkens arbetsmiljö inom vården.

Att vården ska vara jämställd och personcentrerad innebär att man får den vård man som individ behöver. Kunskaper om främjande av kvinnors hälsa behöver öka, till exempel kunskaper om endometrios och klimakteriet. Vården ska vara observant på omotiverade skillnader i vården som utgår från kön. Vården ska vara likvärdig för både flickor, pojkar, kvinnor och män. Mödravård och förlossningsvård ska vara trygg och jämlik i länet. Kunskap om klimakteriet ska öka. Med ett jämställdhetsperspektiv i hälso- och sjukvården kan vi se till att vården blir mer anpassad till individernas behov.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld behöver ständigt medvetandegöras. Inom vården möter vi både kvinnor och män som blivit utsatta av våld. Kunskapen kring bemötande av den som drabbats ska höjas och barnperspektivet stärkas.

HBQ+

En större andel av HBQ+ personer har sämre hälsa än befolkningen i genomsnitt. Exempelvis är självmordstankar och självmordsförsök vanligare bland HBQ+ och i synnerhet bland transpersoner än bland heterosexuella i samma ålder. Ett skäl till detta kan vara att HBQ+ personer möts av fördomar och kränkningar vilket påverkar hälsan. HBQ+ personer är också mer exponerade för fysiskt och psykiskt våld. Anställda inom hälso- och sjukvården behöver goda kunskaper om HBQ+ personers hela livssituation. Ett tillåtande och inkluderande samhälle kommer därutöver att påverka HBQ+ personers hälsa positivt.

En sammanhållen vård för barn och unga

Regionens undersökning Liv och hälsa ung visar att den psykiska ohälsan hos våra barn och unga ökar. Detta är inget som hälso- och sjukvården kan lösa ensam. Här behövs det ett bättre samarbete mellan regionen och våra kommuner.

Både stödet till barn och unga med lättare psykisk ohälsa och de i behov av specialistvård behöver utvecklas. Under den senaste mandatperioden har vi sett till att samtalsmottagning för barn och unga finns i alla kommuner i länet. Däremot skiljer sig väntetiderna åt. Här måste det ske en förbättring. Även barn- och ungdomspsykiatri har alldeles för långa väntetider både till första besök och utredning. Dessa ska minska.

Barnens bästa ska gälla i Sörmland. Inga barn eller unga ska falla mellan stolarna inom regionen och mellan regionen och kommunerna. Det ska finnas en tydlig sammanhållen vård från det att barnen kommer till barnvårdscentralen till dess att de kliver in vuxenlivet. Samverkan mellan alla delar inom hälso- och sjukvården, skolan och socialtjänsten ska bli bättre. Vi vill underlätta så att alla dessa parter ska kommunicera med varandra och dela information på ett sätt som gynnar barnet och ungdomen. Det ska finnas en tydlig samordnad individuell plan för alla barn och unga som har behov av stöd från flera parter. Familjecentraler är en bra arena för samverkan. Regionen ska under kommande mandatperiod i samarbete med kommunerna tillskapa fler familjecentraler, där utgångspunkten är prioritera förebyggande socialt- och hälsoarbete. Glappet mellan barn- och ungdomspsykiatri och vuxenpsykiatri ska överbryggas.

En sammanhållen vård för äldre

Att bli äldre innebär ofta att man kommer behöva mer stöd och vård av samhället. Det gör att den samverkan som finns mellan regionens hälso- och sjukvård och kommunernas vård och omsorg behöver utvecklas än mer. Psykisk ohälsa hos äldre behöver uppmärksammas och ofrivillig ensamhet bemötas. Vi behöver även nå grupper bland de äldre som idag inte finns i den kommunala omsorgen. Även 70-åringar ska få tillgång till Sörmlands hälsoprogram. Äldre personer riskerar oftare än andra att bli sjuka. Det vill vi förebygga med hjälp av vaccinationsprogram för alla som fyllt 65 år. Med ett avgiftsfritt vaccin mot influensa, bältros och pneumokocker (som kan leda till lunginflammation) minskar risken för sjukhusvård och följsjukdomar, vilket ger ett friskare liv för Sörmlands äldre.

Eftersom både kommunerna och regionen har ett ansvar i dessa frågor behöver man gemensamt ta taktpinnen. Ett arbete pågår med så kallat ”nära vårdteam” där samverkan mellan regionen och kommunen förstärks. Vi vill att detta arbete permanentas och att fler nära vårdteam bildas.

En sammanhållen vård för personer med funktionsnedsättning

I hela samhället finns personer med både synliga och osynliga funktionsnedsättningar. Stödet till dessa handlar om mer än att förskriva hjälpmedel. Det handlar om att vårdens medarbetare har kunskap om fysiska, psykiska och kognitiva funktionsnedsättningar samt att individen bemöts utifrån dennes förutsättningar. I Sörmland har vi en särskild satsning för bättre och mer samordnad vård och stöd för vuxna personer med omfattande och varaktiga funktionsnedsättningar, så kallat SMO (samordnat medicinskt omhändertagande för vuxna personer med funktionsnedsättning) inom primärvården. Eftersom befolkningen växer i Sörmland ser vi ett behov av att utöka den verksamheten. Regionen har även ansvaret tillsammans med kommunerna att förse våra invånare med olika typer av hjälpmedel. Ett hjälpmedel innebär att individen kan bli mer självständig, delaktig och aktiv. Vi socialdemokrater har tidigare sett till att läkemedel är avgiftsfritt för barn. Nu vill vi gå vidare med att se till så att hjälpmedel till barn blir avgiftsfria.

Vi Socialdemokrater vill

- Skapa fler operationslag för att öka antalet operationer och korta väntetider.
- Öka antalet vårdplatser utifrån de behov som finns.
- Skapa fler nära vårdteam.

- Ta fram en utbildning kring bemötande av personer som utsatts för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld.
- Ta fram en gemensam handlingsplan mot hedersrelaterat våld.
- Att vård- och omsorgspersonal ska ha god HBTQ+ kompetens.
- Att HBTQ+ personers hälsa följs upp och belyses när folkhälsoundersökningar görs.
- Att alla barn och unga i behov av en sammanhållen vård ska ha en sammanhållen individuell plan.
- Erbjud alla barn förebyggande och hälsofrämjande insatser i ett tidigt skede genom BVC och familjecentraler i alla delar av länet.
- Öka antalet familjecentraler.
- Ta fram ett samlat hälsovårdsprogram för barn och unga
- Ge stöd till skolan att tidigt upptäcka barn och ungas psykiska ohälsa och kunna erbjuda stöd i mobilen, kontakt med frivilligorganisationer för att förebygga självmord.
- Fortsätta utveckla ungdomsmottagningarna.
- Fortsätta utveckla SMO (samordnat medicinskt omhändertagande för vuxna personer med funktionsnedsättning).
- Att våra sjukhus ska fortsatt driva i gemensam regi.
- 1177 ska utvecklas och vara fortsatt i offentlig regi.
- Införa patientkontrakt för att stärka patientens ställning och korta de samlade väntetider för personer med många vårdkontakter.
- Utbilda och säkerställa att alla medarbetare har tillräckliga/goda kunskaper i svenska språket.
- Öka kunskapen om psykisk ohälsa bland äldre hos aktörer som möter äldre.

En vård i utveckling

Allt fler lever allt längre. Det är ett fint kvitto på vad svensk socialdemokratisk välfärd och utveckling har åstadkommit. Vi kan idag göra alltmer inom hälso- och sjukvården. Tidigare livshotande sjukdomar har blivit kroniska sjukdomar och tidigare kroniska sjukdomar kan botas helt. Både vår kunskap om förebyggande arbete, olika behandlingar, medicinteknik och läkemedel utvecklas ständigt. För oss socialdemokrater är det självklart att sörmlänningen ska få ta del av denna positiva utveckling.

Sörmland som län har dock många utmaningar. Vår befolkning är äldre och vår folkhälsa är sämre än genomsnittet i Sverige. Detta innebär att vi behöver arbeta ännu mer på att utveckla och förbättra hälso- och sjukvården genom samverkan, samt genom tidiga och förebyggande insatser. Vi vet att det är hälso- och sjukvårdens medarbetare som utgör själva kvaliteten i vården och ser till att den hela tiden utvecklas och blir bättre. Därför ska vi ha schyssta arbetsvillkor, bra arbetsmiljö och goda utvecklingsmöjligheter för hälso- och sjukvårdens medarbetare.

Förebyggande arbete

Hur vi lever våra liv påverkar hur vår hälsa kommer att vara på både kort och lång sikt. Det är därför av stor vikt att det förebyggande arbetet utvecklas i våra verksamheter och tillsammans med kommunerna och andra aktörer. Regionens hälsoinspiratörer har gjort ett mycket uppskattat och välbehövligt arbete under coronapandemin. Vi vill fortsätta utveckla den verksamheten. Vi kan idag se en utveckling i samhället där barnfetman och orörligheten både bland barn och unga ökar. Under 2021 har vi startat upp ett länsgemensamt arbete kring *barnens bästa i Sörmland*. Detta är ett arbete som under den kommande mandatperioden behöver stärkas i samverkan med föreningslivet i länet.

Att skapa förutsättningar för ett friskt och hälsosamt åldrande för våra äldre och ge stöd till anhöriga är mycket betydelsefullt. I detta arbete är våra pensionärsföreningar en viktig resurs. De kan också hjälpa till med att bryta till exempel den ofrivilliga ensamheten. Vi vill därför utveckla regionens samarbete med pensionärsföreningarna.

Vi ser idag att den psykiska ohälsan i alla åldrar ökar i samhället. Att motverka den ökade psykiska ohälsan är inget som regionen kan göra själv. Däremot ska regionen vara drivande i samarbetet med kommuner och andra aktörer. Hälso- och sjukvården behöver även utveckla sitt arbetssätt. Det handlar om allt ifrån bemötande av personer med psykisk ohälsa, förstärka brukarmedverkan inom psykiatri, utveckla digitala stöd till att utveckla regionens mobila team inom psykiatri. Den första kontakten om man mår dåligt får man allt som oftast på vårdcentralen. Där behöver tillgängligheten ökas och samverkan med specialistvården utvecklas. Förra mandatperioden gick vi till val på att införa en nollvision för suicid. Nollvisionen för suicid ska implementeras i samarbete med kommunerna och andra aktörer. Här har blåljussamverkan, samverkan mellan ambulans, polis och räddningstjänst en betydelsefull roll att fylla. Regionen ska fortsätta utbilda och utveckla insatser för att förhindra suicid.

Vi ska verka för att den psykiatriska vården och beroendevården samordnas så att den enskilde får den vård den behöver på den plats den behöver det. Det är av stort vikt att individen snabbt kan få vård och behandling för sitt missbruk.

Kompetensförsörjning/arbetsmiljö/ledarskap i Region Sörmland

Regionen ska vara en trygg och attraktiv arbetsgivare. Utan våra medarbetares kompetens och kunskap skulle inte sörmlänningen få så bra vård som idag. Bra arbetsvillkor, god arbetsmiljö och möjlighet till utveckling på sin arbetsplats är en självklarhet för oss socialdemokrater. Vi vill i ännu större omfattning ta tillvara på medarbetarnas kompetens och erfarenhet och gå från detaljerad styrning till tillitbaserad styrning.

Det främsta skälet till att vår hälso- och sjukvård har problem med tillgänglighet beror på bristen på utbildad personal. Vi har under många år arbetat på att bli en ännu mer attraktiv arbetsgivare och det arbetet ska fortsätta. Vi har gjort det möjligt för våra anställda att med ett studiestöd från regionen på 10 000 kronor i månaden läsa till sjuksköterska eller paramedicinare. Vi har sett till så att fler sjuksköterskor kan läsa till specialistsjuksköterskor med full betalning. Vi vill se ytterligare förstärkning av praktiska forskning genom mer utvecklat samarbete mellan regionen och Mälardalens universitet. Då får både medarbetare och sörmlänningar del av forskningens framsteg genom en bättre välfärd och arbetsplats. Vi har gett fler läkare möjlighet att göra sin specialisttjänstgöring hos oss. Detta i syfte att våra medarbetare ska få fler arbetskamrater. Dessa satsningar ska givetvis fortsätta liksom arbetet med att utbilda våra chefer och ledare. Genom dessa samlade insatser kan vården för sörmlänningarna förbättras.

Ett stort arbete har bedrivits för att minska behovet av hyrpersonal. På grund av pandemin har dock behovet av ytterligare medarbetare prioriterats över att minska antalet inhyrd personal för att fylla verksamhetsbehoven, även om vi lyckades minska kostnaderna för hyrpersonal inom vissa yrkesgrupper. Fokus under nästa mandatperiod kommer att vara att se till så att vi har rätt kompetens på rätt plats och fortsätta arbetet med att minska beroendet av hyrpersonal. Heltid ska vara en självklarhet och är en avgörande jämställdhetsfråga. Och grunden för en trygg anställning är en tillsvidareanställning.

Det räcker dock inte med att bara titta på vilket kompetensbehov det finns nu. Vi behöver också se framåt. Därför ska alla regionens verksamheter ha en kompetensbehovsplan där man ser på verksamhetens behov på längre sikt. Att medarbetarna har kontinuerlig tillgång till kompetensutveckling stärker välfärden som helhet genom att personalen har tillgång till senaste kunskap och forskning och det stärker den enskilde medarbetaren som rustas i ett livslångt lärande. Här handlar det också om att alla regionens yrkeskategorier arbetar på sin högsta möjliga kompetensnivå. Karriärvägar inom alla professioner ska tas fram. Vi är positiva till att även undersköterskor kan vidareutbilda sig till specialistundersköterska och vi vill att en särskild handlingsplan tas fram för detta.

Digitalisering

I Region Sörmland ska vi ta vara på digitaliseringens möjligheter. Men vi ska digitalisera med förnuft där vi vill att den digitala vården blir ett komplement till den fysiska vården. Som en mindre region bör vi inte eftersträva att vara först med att brett introducera den senaste tekniken. Däremot

ska vi vara bland de första att implementera beprövad och utvärderad teknik. Den vård vi ska ge i Sörmland ska bygga på kunskap, evidens och beprövad erfarenhet även när det gäller digitalisering. Det är då vi på bästa sätt kan ta vara på digitaliseringens möjligheter. Samtidigt är det viktigt att vår hälso- och sjukvård är öppen för att tillsammans med andra aktörer pröva ut, utveckla och skapa evidens i ordnade testmiljöer.

Den digitala utvecklingen ska ske i nära samarbete med de anställda. Tillsammans med professionerna ska det genomföras ett digitalt språng i vården. Kompetensutveckling inom digital teknik, anpassat för respektive välfärdsverksamhet, ska genomföras. En översyn av hur digitala hjälpmedel, robotik och AI kan användas ska göras.

Ett utvecklingsområde för hälso- och sjukvården är så kallad hemmonitorering. Det innebär att man själv kan kontrollera till exempel blodtryck eller blodsockervärde, få egenvårdsråd utifrån dessa resultat och digitalt förmedla resultatet till sjukvården. Vi vill fortsätta utveckla och stärka arbetssätt kring hemmonitorering.

För att underlätta detta arbete ska utvecklingen med att dela information på ett enkelt och säkert sätt mellan olika huvudmän fortsätta.

Beredskap och robusthet

Coronapandemin har visat att vi behöver stärka vår beredskap för oförutsedda kriser. Det ska finnas en robusthet som gör att vården står stark när medborgaren behöver den som mest. Detta gör vi genom att fortsätta bygga om våra sjukhus till moderna och driftssäkra verksamheter. Vi vill se till så att regionens har ett tillräckligt stort lager av förbrukningsmaterial under 3 månader. Under de senaste åren har våra sjukhus drabbats av både elavbrott och att nätverk har gått ner. Vi ska därför förstärka vår förmåga när det gäller att hantera detta. Även IT-säkerheten behöver utvecklas för att minimera risker.

Vi Socialdemokrater vill

- Utveckla arbetet med regionens pensionärsföreningar så att det blir en aktiv part när det gäller att driva frågor om det friska och hälsosamma åldrandet i Sörmland.
- Hitta nya vägar att nå ut till grupper som inte söker upp vård aktivt.
- Utveckla första linjens psykiatri med god tillgång till snabbt stöd och sedermera bedömning och behandling.
- Att karriärvägar ska tas fram för alla professioner.
- Ha en handlingsplan för att ta tillvara undersköterskor som utbildar sig till specialistundersköterskor.
- Att alla verksamheter i hälso- och sjukvården ska ha en kompetensbehovsplan.
- Möjliggöra/utöka vidareutbildning till specialistundersköterska inom olika områden.
- Att hälso- och sjukvården ska utveckla sina digitala tjänster för att underlätta kontakten för medborgarna och på det sättet öka tillgängligheten för dem som inte är digitala.
- Utveckla hemmonitorering inom minst två områden.
- Förstärka vårt mellanlager så vi klarar tre månader utan leveranser.

- Stärka Region Sörmlands förmåga att hantera en situation där Region Sörmlands digitala infrastruktur är utslagen.
- Skapa en krigsorganisation för att säkerställa robusthet och förmåga samt stärka säkerhetsskyddet runt våra sjukhus
- Införa handledning för personal som arbetar patientnära.

En vård som finns nära dig

Hälso- och sjukvården ska finnas där när du behöver den. Det är en utmaning att både regionen och kommunerna är ansvariga för hälso- och sjukvård som riktar sig till stora delar av våra invånare. Vi socialdemokrater är drivande i att utveckla samverkan mellan regionens och kommunernas hälso- och sjukvård. Det ska vara rätt vård på rätt plats i rätt tid.

Vårdcentralen är navet i den nära vården. Det är på vårdcentralen man oftast träffar en läkare. Det är på vårdcentralen man oftast tar sina prover. Vårdcentralerna ska fortsätta att stärkas och tillgängligheten ska öka. Vi har tre somatiska sjukhus i Sörmland. Dessa ska vi behålla och utveckla. Även samverkan mellan vårdcentralerna och sjukhusen ska förbättras. Samtidigt är Sörmland allt för litet för att kunna erbjuda den mycket högspecialiserade vården. Därför ska vår samverkan med andra regioner utvecklas.

Digitaliseringen medför att alltmer hälso- och sjukvård kan ske i hemmet. Samtidigt är det för oss socialdemokrater en självklarhet att den som inte klarar av att ta del av digitaliseringen ska ha samma rätt till vård. Digitaliseringen ger även möjlighet till att förbättra kommunikationen mellan olika vårdnivåer. Detta är en mycket positiv utveckling.

Våra vårdcentraler

Under den gångna mandatperioden fattade vi beslut om att införa ett tak för antalet listade patienter per läkare på våra vårdcentraler. Genom denna åtgärd kan man få snabbare vård och patienten får en högre kontinuitet. Studier visar att kontinuitet ger en både säkrare och effektivare vård. Det innebär också att läkaren kan få mer tid för varje patient och därmed få större möjligheter att se hela patientens hälsotillstånd. Taket innebär också att våra läkare får en bättre arbetsmiljö och att möjligheten att rekrytera nya läkare därmed stärks. För oss socialdemokrater är det en självklarhet att fortsätta vidareutbildning av sjuksköterskor till distriktsköterskor.

Vårdcentralerna ska utveckla fler särskilda spår som är riktade mot äldre och personer med kroniska sjukdomar. Det är en metod som dessutom förbättrar tillgängligheten för andra patienter.

Det är viktigt att samverkan mellan vårdcentraler och kommunal hälso- och sjukvård fortsätter att utvecklas i det nära vårdperspektivet. Alla inom äldreomsorgen ska ha tillgång till en läkare dygnet runt och mobila team ska finnas.

Våra distriktsköterskemottagningar utför ett betydelsefullt arbete. Vi vill se över möjligheterna att utveckla dessa i samverkan med de kommunala verksamheter som finns där mottagningarna finns. Även nya distriktsköterskemottagningar ska startas om det behov uppstår.

Våra sjukhus

Det byggs som aldrig förr i och runt våra sjukhus. För oss socialdemokrater är det en självklarhet att kunna erbjuda framtidens vård och då måste vi också ha moderna vårdlokaler. Med våra tillbyggda och renoverade sjukhus kommer vi få mer effektiva arbetssätt där flöden och samverkansmöjligheter förbättras. Detta ska leda till en bättre tillgänglighet, minskade vårdrelaterade infektioner och en bättre arbetsmiljö. För oss är det en självklarhet att sjukhusen fortsatt ska ägas och drivas av regionen.

E-hälsa

Vi behöver bli bättre på att använda digitaliseringens och e-hälsans möjligheter. För oss socialdemokrater handlar detta om att våra sörmlänningar ges förutsättningar att vara aktiv medskapare i sin hälso- och sjukvård samt att individens förebyggande hälsoarbete förenklas. Det innebär också att vården utgår ifrån var invånaren finns och inte var vårdinrättningarna finns. Digitala möten ska bli en integrerad del av vården och verka som ett komplement till den fysiska vården.

Digitaliseringen av hälso- och sjukvården ger sörmlänningen möjlighet att få ett större inflytande över sin hälsa som möjligheterna att få kontakt med vården. Genom en ökad tillgång till digitala tjänster ökar vi samtidigt möjligheten för dem som inte är digitala att få en bättre tillgänglighet till fysiska vårdkontakter.

Samverkan ger närhet

Oavsett om det handlar om barn som behöver stöd av elevhälsan och barn- och ungdomspsykiatri eller den äldre som behöver stöd av hemsjukvården och specialistvården så ska samverkan mellan de kommunala verksamheterna och regionens verksamheter fungera. Det är när man känner tillit till varandras förmåga och samverkan fungerar som sörmlänningens behov och perspektiv är i centrum. Vi ska därför fortsätta att utveckla samverkan mellan våra aktörer, en samverkan som bygger på respekt och förståelse för varandras uppdrag och profession. Tillsammans för barnens bästa ska vara utgångspunkten i allt utvecklingsarbete som berör barn och unga. Familjecentraler är i det arbetet en naturlig mötesplats kring våra barn. I tidigare avsnitt har vi belyst hur vi vill att de ska utvecklas framåt.

Vi Socialdemokrater vill

- Utveckla distriktssköterskemottagningarnas samverkan med kommunernas verksamheter.
- Utöka möjligheten till att få läkarbesök i hemmet fysiskt eller digitalt.
- Öka läkarmedverkan i äldreomsorgen ytterligare.

Ett Sörmland som växer och utvecklas

Sörmland är ett län med en stolt industri- och arbetarhistoria. Idag är vi över 300 000 sörmlänningar och har en växande samhällsekonomi med gröna investeringar och bolag som ligger i internationell framkant. För oss socialdemokrater är den hållbara regionala utvecklingen ett verktyg för att uppfylla målet om människans frigörelse. Att studera, att arbeta och känna trygghet i vardagen i form av en inkomst och en välfärd som finns till där när man behöver den.

Vi socialdemokrater vet att Sörmland har utmaningar framför sig. Vi är ett län med en lägre utbildningsnivå och med en högre arbetslöshet än riket i snitt och det finns sårbarheter i sörmländsk arbetsmarknad och industri. Vi vet av erfarenhet att lågkonjunkturer slår hårdare mot Sörmland än mot andra regioner på grund av att vår utbildningsnivå är lägre. Vi ser också att Sörmland har högre andel långtidsarbetslöshet vilket är svårt för människor att bryta sig ur.

I samma anda vet vi även att vi står inför klimatomställning där Sörmland genomgår en grön industriell revolution. Från stål utan kol till teknik och logistik. De gröna jobben tryggar både vardagen för dagens generation men framför allt ger det en hållbar regional utveckling för framtida generationer, både socialt, ekonomiskt och ekologiskt. Våra världsledande industriföretag har inte nått sin position genom att pressa ner lönerna, utan genom tekniskt avancerad produktion som kräver medarbetare med rätt utbildning. Genom rätt investeringar bidrar vi också i arbetet mot klimatförändringarna som ger trygghet till dagens och morgondagens generationer.

Sörmland har unika förutsättningar och ett unikt läge. Vi är övertygade om att med en hållbar regional utveckling, där regionen, våra kommuner och våra företag samarbetar kan vi vända utvecklingen i Sörmland.

En hållbar region

Region Sörmland är och ska fortsätta vara en ledande kraft i arbetet för ett hållbart samhälle. Vi gick till val 2018 på att regionen ska vara fossilfri 2030 och vi har under föregående mandatperioden stärkt vår position som hållbar region. Vi har bland annat fattat beslut om att när vi bygger om och bygger nytt ska det vara utifrån bra hållbarhet, beslutat om att ta fram laddinfrastruktur för elbilar och sett till så att våra bussar kör fossilfritt. Vi är stolta över det arbete som gjorts men vi ser att vi behöver bli ännu bättre. Takten i miljöomställningen behöver öka. Vi socialdemokrater ser att ett samlat hållbarhetsarbete på alla områden enligt Agenda 2030 - ekonomiskt, socialt och ekologiskt - är avgörande inför framtiden. En snabb klimatomställning och en stor hänsyn till vår gemensamma livsmiljö är grundläggande i arbetet för ett tryggt, robust och hållbart samhälle för alla våra medborgare.

För regionen handlar hållbarhetsarbetet om två olika spår. Dels handlar det om att regionen ska minska klimatpåverkan i sin egen verksamhet och dels handlar det om hur regionen i sitt ansvar som regionalt utvecklingsansvarig samarbetar med andra intressenter för att Sörmland ska klara omställningen på ett bra sätt.

En stor del av regionens miljöpåverkan kommer av vår upphandling. Regionens upphandling ska styras av skarpa miljökrav och vi vill fortsätta öka andelen närproducerat. Arbetet med att hitta de

mest miljövänliga alternativen ska fortgå. En annan del av kommer genom regionens energikonsumtion. En hel del har gjorts men det kvarstår energikällor inom Region Sörmland som baserar sig på fossila bränslen, det handlar om reservsystem, uppvärmning, framdrift, med mera. Vi socialdemokrater vill därför göra en kartläggning över var de kvarvarande fossila bränslena finns inom regionen. Målet är att ersätta dessa med hållbara energikällor och med slutmålet att Region Sörmland ska vara helt fossilfritt senast 2030. Slutligen har vi den klimatpåverkan regionen får genom placeringar av medarbetarnas pensionspengar. Här ska arbetet fortsätta med att se till så att regionens placeringar är hållbara.

I det andra spåret, regionens ansvar som regionalt utvecklingsansvaret vill utöka regionens samverkan och dialog med länsstyrelsen, kommuner, näringsliv, akademi och andra samhällsaktörer. Det är bara genom att hjälpas åt vi kan skapa kraft, riktning och fart i det nödvändiga och brådskande arbetet för en hållbar utveckling i hela Sörmland.

Det pågår en nödvändig omställning av både industri- och transportsektorn användning av energi mot mer klimatneutrala alternativ. För industrin handlar det om att produktionen ställs om så att den använder sig av el och olika typer av förnyelsebara energialternativ. För transportsektorn handlar det om en omställning där givetvis el men även andra förnyelsebara drivmedel ingår. Det här innebär att produktion av både el och andra energibärare behöver bli både långsiktigt hållbar och mer lokal. Men det ställer också krav på att distributionssystemen av el utvecklas. Vi kan redan se de problem företag som vill ställa om till en mer hållbar produktion har och vi behöver tillsammans med näringslivet se till så att flaskhalsarna i distributionen av el tas bort. Då denna energiomställning påverkar mer än en kommun ska regionen Sörmlands vara en sammanhållande kraft för att se till så att omställningen inte tappar i kraft.

Ett gott exempel på framgångsrik samverkan på kommunal nivå är det så kallade Klimatprotokollet i Uppsala. Klimatprotokollet är sedan starten 2010 ett nätverk av företag, offentliga verksamheter, universitet och föreningar som samverkar och inspirerar varandra och andra för att öka takten i klimatomställningen. I Sörmland ser vi att modellen kan stå som förebild för oss både på kommunal och regional nivå. Vi socialdemokrater vill ta initiativet till att Region Sörmland blir först i landet med att skapa en klimatdriven regional samverkan av det här slaget. Utöver de positiva klimateffekterna är vi övertygade om att ett nära, väl förankrat och öppet klimatarbete i regioner, kommuner, akademi och industri blir allt viktigare för medborgarnas tilltro, hopp och engagemang inför framtiden.

Vi vill undersöka möjligheterna att tillsammans med länets kommuner ta fram en gemensam översiktsplan där användning av mark och vatten sätts i ett större perspektiv. Med ett stärkt hållbarhetsfokus behöver vi öka kunskaperna och få på plats fler åtgärder och tekniska lösningar för ett mer hållbart nyttjande av mark och vatten. Att minska vår klimatpåverkan, stärka den biologiska mångfalden samt minska läckage av näringsämnen och föroreningar till hav, sjöar och vattendrag är viktigt.

Vi Socialdemokrater vill

- Att Region Sörmland ska fördubbla investeringarna i energi från solceller på egna fastigheter.

- Starta en samverkan med kommuner, akademi, näringsliv och civilsamhälle för minskad klimatpåverkan (med Klimatprotokollet som inspiration).
- Undersöka möjligheterna att tillsammans med länets kommuner ta fram en gemensam översiktsplan med hållbarhetsfokus.
- Minska matsvinnet inom regionens verksamheter.
- Öka investeringarna i en miljövänlig fordonsflotta.
- Stärka utvecklingen av hållbara möten och hållbart resande.
- Tillsammans med kommunerna ta fram en utbyggnadsstrategi för laddinfrastruktur.
- Minska plastkonsumtionen inom regionens verksamheter.
- Minska klimatavtrycket genom att servera mer närproducerad mat på våra inrättningar och grönsaker efter årstid.
- Minska tjänsteresandet genom att använda digitala lösningar och använda oss av transportmedel som är fossilfria.
- Kartlägga regionens fossila bränslekonsumtion med målet om en fossilfri region senast 2030.

Sörmland i arbete

Arbetslösheten i Sörmland är varierande. I några kommuner och i vissa grupper är den mycket låg, i andra mycket hög. Sammantaget är dock Sörmlands arbetslöshet högre än snittet i riket. Länet sammansättning och skillnader i utbildning, demografi, geografi och näringslivsprofil är de främsta faktorerna som påverkar huruvida man är i arbete eller ej. Goda kommunikationer och tillgång till utbildning på alla nivåer är avgörande för att minska arbetslösheten, ökar chanserna till arbete och omställning, samt möjligheterna för näringslivet att rekrytera den kompetens som man efterfrågar. Sörmland har en låg andel statliga arbeten. Regionen ska verka för statliga etableringar i länet.

Vi ser nu att det finns en god tillväxt av jobb, företag och en allmänt positiv utveckling i stora delar av länet. Socialdemokratiens övergripande målsättning är full sysselsättning och vår ambition är att arbetslösheten i länet ska minska till hälften av dagens nivå, eller lägre. Utgångspunkten är att människor ska arbeta, studera och försörja sig själv. Samhällets roll är att stödja och vid behov av omställning möjliggöra detta, men inte varaktig behöva stå för människors försörjning. Kompetensglappet är större i Sörmland än i många andra län.

En orsak till den högre arbetslösheten är att delar av länets kommuner har tagit ett oproportionerligt stort ansvar för flyktingmottagande och att den målgruppen i större utsträckning än tidigare har svårare på arbetsmarknaden, trots omfattande insatser. Det lägre svenska flyktingmottagandet behöver därför fortsatt bestå och fördelningen av det kvarvarande svenska mottagandet ska styras hårdare till kommuner med bäst förutsättningar till integration och egen försörjning. Att flyktingmottagande sker mer solidariskt mellan kommuner är än viktigare nu med tanke på flyktingströmmarna från kriget i Ukraina.

Alla kommuner omfattas av samma socialtjänstlag. Genom nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård ska ett erfarenhetsutbyte ske för att så långt som möjligt harmonisera tillämpningen av regler samt stödja ett gemensamt synsätt på stöd, bidrag och oegentligheter och brottslighet kopplat till detta. Syftet är att stärka samhällsmålet om att alla som kan jobb ska jobba och att skattepengar ska användas till vad de är avsedda för. Det är en viktig del i den regionala utvecklingen att Sörmland är ett län och en region där detta är centralt.

Infrastruktur och kollektivtrafik

Samtidigt som det finns grupper med hög arbetslöshet ser vi satt både gemensamma och privata sektorn har svårt att hitta rätt kompetens att rekrytera. Det betyder att fler ska utbilda sig till de jobb som finns, men också att den framtida inflyttningen och inpendlingen är präglad av att människor har den kompetens som krävs, eller relativt snabbt kan skaffa den. Det krävs därför investeringar i länets infrastruktur och trafik när den väl är på plats. Vi ska arbeta vidare för att Ostlänken fortsatt byggs och för att Västra stambanan, Svealandsbanan och sträckan Linköping-Sala rustas upp för att förbättra tillgänglighet och underlätta tågpendlandet. En kapacitetsförstärkning med dubbelspår på sträckan Folkesta-Rekarne, är viktig för såväl trafik på Svealandsbanan som mellan Linköping-Sala. Även godstransporterna på banan Oxelösund-Sala drar stora fördelar av det. Det är viktigt att trafiken såväl inom som ut och in i regionen kan stärkas, inte minst för att nå större arbetsmarknader och omkringliggande universitet och högskolor. Eskilstuna och Västerås delar nu på Mälardalens universitet och med en gemensam arbetsmarknad mellan städerna är det mycket viktigt med bra tågförbindelser, vilket är genomfört med ett kraftigt utökat utbud under 2021.

Det ska vara enkelt att bo och verka som sörmlänning i Sörmland och i Mälardalen och man ska kunna lita på kollektivtrafiken. Under föregående mandatperiod har det skett stora och mycket betydelsefulla förändringar och förbättringar när det gäller våra tåg. Dels körs det på alla sträckor med våra toppmoderna nya tågset. Dels har antalet avgångar utökats kraftigt. Vi har även tagit över driften av själva biljettsystemet. Det är viktigt för den storregionala arbetsmarknaden att kollektivtrafiken finns lätt tillgänglig, både med enkla biljettsystem och hög turtäthet. I dagsläget har Mälardalstrafiken enbart månadsbiljett för pendling som täcker flera sträckor och färdmedel såsom buss, pendel, tåg och tunnelbana. Vi socialdemokrater ser ett behov av att integrera flera trafikslag i samma biljettsystem, från hyrcykeln till tåget, från hyrbilen till tunnelbanan, även kallat för Mobility as a Service (MaaS). Vår vision är att man ska kunna resa med olika färdmedel på samma biljett. Därför vill vi verka för att utveckla det storregionala biljettsystemet mot ett MaaS-system där även enkelbiljetten ingår.

I Sörmland finns flera betydelsefulla infrastrukturella noder. Oxelösunds hamn, Eskilstunas logistiknav, kombiterminalen i Katrineholm och Skavsta flygplats är exempel på resultatet av stora investeringar och behöver därför vara prioriterade för en hållbar regional utveckling. På samma sätt behöver vi en regional strategi för utbyggnad av elnätet och regional elproduktion för att möjliggöra en hållbar omställning för befintligt näringsliv men också för att möjliggöra för nya etableringar och investeringar i Sörmlands näringsliv. Där så är möjligt ska vi även fortsätta investera i energi från solceller till våra verksamheter.

Vi vill se ett fortsatt arbete med riksvägarna 52, 53, 55, 56, 57 för att skapa bättre kommunikationsmöjligheter och säkrare vägar. Även mindre vägar på landsbygden behöver det arbetas för. Sörmland behöver en större andel av de statliga investeringarna. För att klara omställningen mot e-fordon vill vi arbeta tillsammans i region och kommuner för att få mer laddinfrastruktur på plats i Sörmland. För regionen är det viktigt att säkerställa att det finns möjlighet till laddning vid de egna verksamheterna som sjukhus och vårdcentraler. Vi ser också stora behov av att bygga ut bredband. Den regionala infrastrukturen är eftersatt, vilket hämmar näringsliv och medborgare. Därför behövs det ett regionalt bredbandslyft.

Vi Socialdemokrater vill

- Att Region Sörmland ska ta fram en länsövergripande strategi för ett regionalt bredbandslyft.
- Prioritera våra logistiknav i den regionala utvecklingen.
- Ta fram en regional strategi för energifrågor.
- Verka för att Ostlänken byggs samt att Västra stambanan och Svealandsbanan rustas upp och att pendlingsmöjligheterna förbättras.
- Arbeta för att sörmländska objekt ska prioriteras i nationella infrastrukturplaner och att länsplanen får tillräcklig nationell finansiering.
- Verka för att utveckla ett storregionalt enkelbiljettsystem i Mälardalen.
- Verka för att fler aktörer ansluter sig till Mälardalstrafikens biljettsystem.

Utbildning och kompetensförsörjning

Region Sörmland har ett utvecklingsansvar över tillväxten i länet. Kompetensförsörjning är en avgörande faktor för Sörmlands fortsatta utveckling. En väl fungerande kompetensförsörjning är nödvändig för att nå en hållbar regional utveckling och för ett konkurrenskraftigt näringsliv. Frågan sträcker sig över ett antal olika politikområden och hanteras av aktörer på såväl nationell som på regional och lokal nivå. Vi Socialdemokrater är övertygade om att samverkan mellan alla aktörer är helt avgörande för att lyckas och att Region Sörmland ska vara navet och plattformen i den samverkan. Ett gott exempel på samverkan på regional och lokal nivå är vård och omsorgscollege. Här ska regionen fortsatt vara drivande.

Socialdemokraterna ser ett behov av en starkare samverkan i regionen i arbetet med att höja utbildningsnivån i länet. Yrkesvux, yrkes-, gymnasie- och yrkeshögskoleutbildningar är viktiga utbildningsinstanser i syfte att öka utbudet och tillgängligheten och för att förbättra matchningen på arbetsmarknaden och pressa ner arbetslösheten. Vi ser också att en sådan utveckling är önskvärd inom länet och tillsammans med andra län vad gäller gymnasieutbildning och kvaliteten på den.

Mälardalens universitet har stor potential att verka som en positiv kraft i samverkan med politiken och industrin. Vi vill därför att Region Sörmland ska söka samarbete med Mälardalens Universitet för en utvecklingsstrategi och handlingsplan för hur universitetet kan skapa maximal nytta för regionen och hur regionen kan stärka universitetet.

Länets fyra folkhögskolor, inte mist de två som ägs av regionen, kan bidra som viktiga aktörer i länets kompetensförsörjning. Vi vill använda folkhögskolan för att bidra med utbildning för att individer ska uppnå behörighet till studier högre än gymnasienivå och ge dem uppdrag att anordna yrkesinriktade- eller riktade spetskompetensutbildningar som efterfrågas i det lokala och regionala perspektivet. Skolorna ska även arbeta med att motivera olika grupper i samhället till att komma vidare till studier och/eller arbete. En viktig aktör i folkbildningen är studieförbunden. Studieförbunden bidrar till att skapa möten och samtal mellan människor och bidrar till det livslånga lärandet. Regionens samverkar och stödjer våra olika studieförbund på regional nivå och detta samarbete ska regionen ta vara på.

Öknaskolan, med yrkesprogram kopplade till ”gröna näringarna”, utgör en viktig resurs för vårt län. Vi vill fortsatt ta ansvar för att denna sektor kan få rätt kompetens och förutom gymnasieutbildning för ungdomar erbjuda vuxenutbildning där branschen har en stor efterfrågan.

Vi Socialdemokrater vill

- Införa ett länsgemensamt arbete ska öka utbud och tillgänglighet till utbildningar som kan pressa ner arbetslösheten, underlätta rekrytering och förstärka arbetsmarknadens kompetens i länet.
- Att en gemensam regional strategi med Mälardalens Universitet ska tas fram för att dra nytta av lärosätets möjligheter.
- Att folkhögskolan ska användas för att nå och motivera individer som riskerar utanförskap och anordna nischade utbildningar till jobb.
- Att Öknaskolans yrkesprogram ska styras mot näringslivets behov.

Näringsliv och turism

Utbildning, infrastruktur och god välfärd är centralt för ett bra näringslivsklimat. Goda förutsättningar till att starta och bedriva företag är avgörande för att utvecklingen. Även på detta område ser förutsättningarna olika ut i länet och lärdomar finns att dra av varandra. Våra organisationers, kommunernas och regionens bemötande och synsätt på företagande är viktigt och ska förbättras. Regionen ska ta ett större ansvar för att skapa kontaktytor mellan länets företagare för att öka möjligheten till lokala och regionala affärer och jobb.

Sverige är ett exportland och Sörmland är en viktig del i att Sverige lyckas internationellt. I Sveriges handelspolitiska strategi ingår målet om att svenska företag ska röra sig uppåt i sina respektive värdekedjor. I Sörmland finns det många producenter som antingen skulle kunna exportera internationellt eller utöka sin export internationellt. Det skulle generera ge fler jobb och en starkare ekonomi för Sörmland. Därför vill vi socialdemokrater verka för att Sveriges handelspolitiska strategi också genomsyrar Sörmlands näringslivsklimat genom att skapa fler möjligheter för våra exporterande bolag att nå ut med sina produkter på den globala marknaden. Detta kan göras exempelvis i samverkan med statliga aktörer.

Vi socialdemokrater vet att risker uppstår i högre grad när man lägger äggen i samma korg. Sörmland är ett län med stora exportmöjligheter tack vare våra logistiknav kopplat till Mälaren, inlandet och Östersjön. Sörmland har dock en sysselsättning som har en högre koncentration till specifika sektorer. Vi ser fördelarna här med att verka för en mer differentierad näringslivsprofil som skapar motståndskraft i lågkonjunkturer genom utjämnande effekter. Därför vill vi verka för att attrahera och assistera näringslivet så att fler bolag som breddar Sörmlands näringslivsprofil kan etablera sig i Sörmland.

Vår vandringsled Sörmlandsleden och cykelled Näckrosleden är en mycket uppskattad möjlighet till rekreation och motion för sörmlänningen men även för turister. Här har regionen hjälp till med resurser för att skapa digitala kartor, appar, vägvisningar med mera. Samarbetet kring att synliggöra dessa leder ska fortsätta.

Sörmland är ett län som är rikt på både miljö och kultur och därmed också ett intressant besöksmål. Regionen arbetar redan idag tillsammans med andra aktörer för att stärka och synliggöra Sörmland som besöksmål. Detta arbete ska givetvis fortsätta och vi vill att regionen tillsammans med kommunerna tar fram en besöksnärsstrategi.

En viktig aspekt på näringslivsutveckling är kulturfrågorna. Många olika kulturaktörer bidrar starkt till en regions attraktionskraft genom boende och arbetsmarknad som i sin tur ger ett starkare näringslivsklimat och främjar ekonomisk utveckling. Regionen ska stödja entreprenörer och företagare som vill utveckla sitt skapande till en affärsverksamhet sprungen ur den Kulturella och Kreativa Näringen och bidra till att skapa hållbara nätverk för dessa aktörer.

Vi Socialdemokrater vill

- Att Region Sörmland ska stödja affärsutveckling för entreprenörer och företagare inom den kulturella och kreativa näringen i syfte att stärka sörmländsk attraktionskraft.

- Att Region Sörmland ska arbeta kontaktskapande för att öka näringslivets möjligheter till lokala och regionala samarbeten och affärer.
- Verka för ett länsexportprogram för att öka sörmländskt näringslivs globala export i samverkan med statliga aktörer.
- Att Region Sörmland ska ta fram en strategi så att fler bolag i länet kliver uppåt i värdekedjorna.
- Attrahera etableringar och investeringar till Sörmland i samverkan med statliga aktörer i syfte att öka länets differentierade näringslivsprofil.
- Ta fram en ny besöksnäringstrategi.

Schyssta villkor vid upphandling

I spåren av arbetslöshet, utstationering av arbetskraft och arbetskraftsinvandring växer alltmer av oegentligheter i välfärds- och bostadssektorn fram. Oegentligheter på arbetsmarknaden, utnyttjande av människor och dåliga villkor är annat som finns och som aldrig kan tolereras. Därför ska detta motverkas, inte minst med förändrad lagstiftning. Men även den offentliga upphandlingen kan användas som verktyg.

Region Sörmland köper varje år varor och tjänster för stora belopp. Hur dessa produceras och vilka krav som ställs vid upphandling kan göra stor skillnad för anställda, miljön och samhället. För att säkerställa att varor och tjänster som köps av regionen produceras på ett schysst sätt vill vi ha skarpa krav när regionen upphandlar och en ordentlig uppföljning av att kraven följs. Regionen ska därför bl.a. kräva arbetsrättsliga villkor, som lön, semester och arbetstid, i enlighet med svenska centrala kollektivavtal. Även om långa leverantörskedjor helst bör undvikas ska regionen vid upphandling ge den kontraktsslutande leverantören i uppdrag att säkerställa att alla underleverantörer som direkt medverkar i fullgörandet av kontraktet uppfyller de villkor som ställts. Regionen ska aktivt arbeta med att följa upp att alla kontraktsvillkor efterlevs av motparten. Vid brott mot upphandlingskraven ska kontraktet avslutas alternativt kraftiga vite erläggas entreprenören. I fråga om upphandling och uppföljning ska regionen också söka samarbete med externa aktörer, som arbetsmarknadens parter.

Vi Socialdemokrater vill

- Att Region Sörmland ska ställa krav på miljö och klimat i sin upphandling, där så är relevant.
- Att Region Sörmland ska ställa krav på arbetsrättsliga villkor som lön, tjänstepension, semester och arbetstid i enlighet med svenska centrala kollektivavtal i upphandling
- Att Region Sörmland ska följa upp att såväl arbetsrättsliga, miljömässiga som andra krav i upphandling följs upp noggrant.
- Att svenska kollektivavtal är ett skall-krav vid upphandling.
- Att Region Sörmland har en begränsning i antalet underleverantörsled med start i kontraktet till max två underentreprenörsled.
- Att Region Sörmland har som krav på att byggföretagen ska ha anställda lärlingar hos företagen.

Kulturen som frigörande kraft

Vi socialdemokrater ser konsten och kulturen som centrala delar av ett starkt och sunt samhälle. Att som individ eller grupp fritt få skapa, eller ta del av andras skapande, är det som ger oss var och en inspiration, väcker tankar och skapar engagemang. Konst och kultur är många gånger det som ger livet innehåll och mening. Kreativitet, nya intryck och utbyten av tankar och idéer är omistliga delar för oss människor. Därför ser vi att det är en uppgift för samhället att skapa förutsättningar och möjligheter för ett rikt, så väl professionellt som semiprofessionellt och ideellt kulturliv för alla som bor i länet, oavsett ålder och livserfarenheter. Konst och kulturuttryck kan sträcka sig över flera politikområden och bidra till konstruktiva och kreativa lösningar för att nyttja våra samlade resurser på ett bättre sätt.

Civilsamhällets eldsjälarna och föreningsaktiva är helt avgörande för att skapa engagemang och möjligheter för upplevelser, gemenskap och kultur i hela länet. Denna del av kultursektorn ska värnas i regionens arbete med organisationsstöd. På motsvarande sätt ska folkbildningens kraft tas tillvara.

Alla regionens kulturverksamheter har till uppgift att i möjligaste mån möta medborgarna och framför allt barnen och länets äldre invånare där de finns. Uppdraget ska vara att finnas i länets alla delar. Regionen i samverkan med kommunerna säkerställa att alla barn mellan 5–15 får ta del av professionella scenkonstföreställningar inom dans, musik och teater två gånger per år i anslutning till skolan. Vi vill också införa subventionerade bussresor till läns museet för alla länets skolbarn. Vi vill ta använda digitaliseringens möjligheter inom kultursektorn för både produktion, visning, samlande och bevarande.

Nynäs Slott och naturreservat behöver synliggöras mer för länets invånare och möjligheten att ta sig dit med kollektivtrafik ses över. Ett Nynäs med alla sina naturtillgångar behöver göras känt och tillgängligt för fler sörmlänningar och tillresta både via land och hav. Tillsammans med Öknaskolan kan Nynäs göras till ett nav för gröna näringar, hållbarhets- och miljöfrågor i länet. Vi vill synliggöra och tillgängliggöra fler platser inom reservatet och sprida kunskaper om den unika miljön.

Vi Socialdemokrater vill

- Att alla barn mellan 5–15 år ska två gånger per år få ta del av professionell scenkonst.
- Att alla skolbarn ska erbjudas subventionerade bussresor till läns museet.
- Utveckla arbetet med länets kulturplan för att stärka kulturens statliga stöd till länet, stärka regionens samverkan och samarbeten med alla länets kommuner, föreningsliv, kulturskapare och intressenter i kultursektorn.
- Utveckla Nynäs till ett kluster för gröna näringar.